

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedév 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ: POLITIKAI ROVATVEZETŐ:
BENEDEK JÁNOS. Dr. BOROSS LAJOS.
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Debreczen, F51ér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Csendőrség vagy rendőrség? — június 29.

Tudjátok-e, mi az a csendőr?
Ismeritek-e jogait és felelősségét?

Ember, akinek fegyverei vannak. Kitűnő ismétlő fegyvere és remek aczélszuronya. És ez az ismétlő fegyver és ez az aczélszurony kisistenné is teszi őt az emberek között, kisistenné azért, mert senki más nem parancsol neki, mint a belügyminiszter és senki másnak nem felelős, mint a belügyminiszternek.

Arra való lenne, hogy büneseket kinyomozzon, gazembereket üldözzön és a csendre vigyázzon. A csendre, mert csendőr. A rendőr csak a rendre vigyáz. Tehát ott, ahol csendőr van, nemcsak rend kell, hanem csend is.

Tehát Debreczenben ezután csendet kíván a nagyméltóságú belügyminiszter ur. Nagy az anarkhia, rettentő a demagógia. Csend legyen! Kuss, kutyák! Csend legyen ma, csend holnap és csend különösen majd a — választáskor!

Ime gyönyörűen kezd kisütni a Tisza-uralom napja. Vasutasok pereit az egész vonalon, ártatlan polgárok üldözése a büntetőtörvény alapján törvénytelenül. Német szó a törvényhatóságban. És most:

csendőrség a szabad törvényhatóság belterületén.

Hódolattal borulunk le színed előtt hatalmas ur, apád fia! Jól kezdted. Ami kis erősség még maradt szerencsétlen alkotmányunkból, hadd vesszen az is! Neked, a hatalomnak szükséged arra nincsen.

Parlamentünk már csak névleg létezik. Ott a burkolt abszolutizmus lett urra. Konczra éhes többség szavazatában érvényesül a felsőbb akarat, legtöbbször a nép és nemzet ellenére. A hatalom felségét látjuk mindenütt, a nép felségét sehol.

Van még egy kis várunk, egy kis erősségünk. Alkotmányunk sáncaiból fennmaradt kis rom. És most ezt a kis romot, ezt a kevés értékű, de alkotmányunkra legalább emlékeztető, súlyos időben mentő várunk gyanánt szolgálható kis bástyát, szabad királyi városaink autonómiáját is kezdik döngetni az ellenséges aulikus kezek.

Es bevonul a m. kir. csendőrség a szabad kir. városok belterületére. Előbb a legkeményebb diót kell megtörni. Ez az országban a legrebellebb város.

Milyen jól is fog festeni itt az a csendőr. Vigyázz, békés polgár. A rendőrnek ha visszazóltál: be-kisért. A csendőr leszur.

A csendőr nyomoz is. Kide-

riti a bünös cselekményt. Ha szép szóval nem sikerül, ököllel, orrcsavarással, nádpálczával. Így akkor is, ha ártatlan vagy. — Azért mondom ezt, mert nekem már volt ilyen esetem. Nem ugyan nekem magamnak, hála Istennek! hanem mint ügyvédnek. Vér csorgott az én emberem fejéből és melléből. A csendőr nyomozott rajta. Alaposan nyomozott. Feljelentettem s kapott ezért — horribile dictu — két heti szobafogságot. Nálunk, békés polgároknál az ilyenért legalább is 3 havi fogház jár.

De hiába, ennek így kell lenni, mert a csendőr katona. Ha feljelentetted, a hadnagya itél fölötte a te meghallgatásod nélkül. Ha a rendőrt jelentetted fel, polgártársam, a te bíróságod kezébe teszed ügyedet, a te igazságos bíróságod kezébe. A hadnagy ur a te csendőrdöt szobafogságba helyezi, hiszen az a kis vér polgárvér, sokat nem ér; a rendes bíróság börtönnel torolja meg a te rendőrdön azt a sérelmet, melyet akár egy csöppnyi polgárvér kiontásával okozott.

Minek hát nekünk a csendőr? Talán azért, hogy majd a választáson puskáik ropogjanak? Hogy a választók vére fesse majdan a köveket, végig a Piac- és Kossuth-utcák során, ha a kormánypárt a

Az én szeretőim.

Vállatrándít rám a lányság,
Mert hogy elhagy az ifjúság.
Annyi érzés! S gunyosolyok!.. hajna. —
Hanem azért a fejemet nem verem a falba.

Van, ki azért rám pillantgat;
Van szeretőm, nem is egy csak.
Munka néha számba bíromenni,
Török basa, török szultán, annak ha van
ennyi!

Bezzeg ezek nem rátartók,
S óh oly mélyre odalátók!
Nem azt nézik, hogy a hajam őszül,
Hanem azt, hogy mi ragyog ki lelkem
közepébül.

Kész is vagyok — mit nem tenni?
Kardra, ha kell, értök menni;
Csak magáért a kis fiacskámért...
Azt magát csak, azt nem adnám valamennyi
ányért!

Igmándi Miklós.

Tudós szerelme.

Irta: **Balkényi Béla.**

Alberto Antónió, a nagy tudós hátradőlt karosszékében, jobbkézét a homlokára tette, balkezé pedig ott pihent a könyvön, amelynek minden sora utat talált a gyérheju aggastyán sokat befogadó agyához.

Alberto Antónió olvasott az emberi lélekről. Ezek a hatalmas fóliánsok ott sorban emeletmagasságnyira sok-sok polcon mind-mind nagy emberek lelkének rajzai. Ott vannak a szentek, az önmegtartózkodók, a martirok, a máglyahalált szenvedők, az arénákban viaskodók. Ott van, aki felgyújtotta a várost, hogy élvezetes szép látványa legyen. Ott van az elegenciák mestere; a számkivetésben szenvedő poéta; ott vannak a szüzek, akik Vesta tüzét ápolták és ott van az is, aki fogadalmát megtagadta; a bátor szabadság-ösök; az eke szarvához visszatérő államférfi, a világot meghódító korzikai fiú; a százezrek, akiknek ideálját elvette az egyformán zakatoló gép; és a természet egyszerű fiai, egyszerű leányai. Mulatók, örülők, sírók, szenvedők. Akiknek lelke virágos kert és akiknek lelke pénzszámláló gép. Elvonultak mind Antonio

Albertó szemei előtt sorban egymásután és ő — mint a kétségbeesett férj, aki a sötét éjszakában a tengerből felcsapó hullámok között keresi vizbefut szerelmesét — örült hajszával igyekezett megtalálni annyi száz-ezer között, melyik az ő lelkének társa.

* * *

A tudós a páduai egyetemnek volt tanára. Ifjúkorában, amíg diáktársai a női szépségek közt válogattak, keresték a földet, a várost, ahol a legszebb és legédesebben ölelő leányok teremnek, ő ott kutatott a filozófiai rendszerek közt. Amíg fiatal volt, állhatatlan, csapodár, — egy nap Kant rendszerének vall szerelmet, másnap már nem tud ellentállani Hegel és a metafizikusok kaczer, csábitóan szép tanításainak. Filozófusok voltak a barátjai, — eleven-e, vagy holt, — neki körülbelül mindegy, a filozófiával csillapította a szomjúságát, az volt az öröme, vágya, álomlátása. A nő csak az utcáról ismerte, ott is kitért előle, mint a részeg ember elől, valami megmagyarázhatatlan ellenszenvet érzett irántuk, egy-egy utjába akadó nő megzavarta eszmeneténél szép egyenes utját.

Azután megtalálta szíve választottját. Azt, aki mellett hiven kitarott jóbán-

Tavaszi ruhák tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL
ruhafestő és vegyeszeti tisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-utca 42-dik szám.

nyerő szavazatszámot kihozni képtelen lesz?

Viszontlátni akarjátok a marosvásárhelyi és pinczehelyi eseteket itt Debreczenben? Nincs elég fejbeverés, ablakbeverés, — haldoklók halálhörgését is akarjátok hallani, ártatlan vér kiömlését is látni.

Törvényhatósági bizottsági tagok! Ti elétek is odaállhat a csendőr csillogó szuronyával, ti elétek és gyermekeitek elé is! A választásokon ti is ott lesztok a süvöltő golyó nem kérdezi azt, hogy ki törvényhatósági bizottsági tag és ki nem? Az addig repül, míg egy kemény helyben megakad, még ha az a kemény hely a ti koponyátok, vagy hozzátartozóitok koponyája lesz is!

Fontoljátok meg, mit tesztek, mikor arról van szó, hogy önmagatok hozzátok magatokra a rosszat. Mi a hatalomnak a ti autonómiátok, a ti békétek, a ti életetek? Ezekkel nem sokat törődik a kormányzó hatalom akkor, amikor azt a kérdést teszi fel magának: „lenni vagy nem lenni“.

Javítsátok meg a rendőrséget, emeljétek fel ennek létszámát és fizetését, hozzatok be intelligensebb elemet is ezen intézménybe, ne sajnáljátok a költséget sem, hiszen haszontalanabb dolgokra is kidobtunk már százazreket s meglátjátok, hogy a rendőrség teljesen meg fog felelni feladatának. De ne hozzatok csendőrséget ebbe a békés városba, mert rosszabb egy szakasz csendőr, mint egy ellenséges hadsereg.

Dr. Révi Nándor.

A fehér és sárga faj.

— június 29.

Akadnak sokan — fájdalom nálunk is — akik a reakzionárius sötéttséggel rokonszenvezve, különös eszközökkel akarnak hangulatot csinálni Oroszországnak a most folyó háború alkalmán. Ezek — miután minden más okokból kifogytak — azt hangoztatják, hogy Kelet-Ázsiában

rosszban, nem hallgatott csábító szóra és megőrizte őt ellenfél támadása ellen. Nem virulo fiatal leány volt, nem is emberek gyermeke. Szellemi alkotás, amelynek a bölcsőjét nagy tudósok ringatták. Sokan körábrajongták, amíg fiatal volt. Fiatal leányoknak, modern eszméknek közös sorsa ez. Ha elhervadnak, józslésű embernek nem szabad őket észrevenni. Ki törődik ma egy elvirult bális szépséggel, ki törődik a tegnapi nap világot megváltó új eszméjével?!

És a tudós mégis kitarított mellette. Ez volt az ő végzete. Shopenhauer, Nietzsche és Casare Lombroso is ériattették az eszmét, mint ahogy az esti szellő ölelkezik az orgonával és a rózsabokorral. Antónió vále feküdt le, ő vele ébredt. Ha tökéletlenség is találta, érezte magában az erőt, hogy addig fejleszti, addig gyarapítja, neveli, amíg méltó lesz az ő nagy nevéhez. Tanítványai igyekezett beleoltani az ő szeretetét. Edes Istenem, milyen szörnyű volt a kiábrándulása.

Egy napon Alberto Antónió tisztán látta, hogy a tudomány, amelyet husz esztendőn át hirdetett, — csalfa hamis. Előbb

voltaképen nem az oroszok és japánok harcolnak, hanem ez a háború nem más, mint a fehér faj küzdelme a sárga fajjal. Ennek folytán, így okoskodnak, az európai civilizált népeknek nem lehet más, okos és indokolt kívánsága, mint az, hogy az orosz fegyverek győzzenek, mert ez a győzelem a fehér fajnak a sárga faj fölött való diadalát jelentené.

Szép Ámde érdemes ezt az indokot, mely első pillanatra plauzibilisnek látszik, közelebről megtekinteni.

Persze, szép dolog volna, ha mind azt a jót, nemest, igazat, óhajtatnát, a melyre Európa népei törekcsenek, a fehér faj képviselné. Hisz tagadhatatlan, hogy nemes faj a fehér. De igaz-e minden esetben, hogy a színes faj csak a rosszat képviseli? Vagy az orosz, amely szintén a fehér fajhoz tartozik, csak a népek szabadságát, jólétét, felvirágoztatását, boldogítását hirdeti s harcaiban az emberi haladást képviseli.

Aki ezt állítaná, az bizvást el lehet készülvé arra, hogy a gondolkozó emberek a szemük közé fognak nevetni. Oroszország talán az egyetlen birodalom, amely Európában is, Ázsiában is, otthon és meghódított tartományaiban a legsötétebb reakciót képviseli.

Hogy mi magyarok tudjuk azt legjobban s hogy történetünkben ez a megismerés véres betűkkel van följegyezve, abban kétség nem lehet. Gondoljunk csak vissza 1849-re, szabadságharcunk dicsőséges és mégis gyászos napjaira. Meghallotta akkor az orosz cázár, hogy itt a Lajtáninán, a négy folyó határaitban egy törekvő, erős, munkabíró és jóra való nép a szabadságáért küzd. Nosza, első dolga volt a cázárnak s az orosz-fehér hatalomnak, roppant nagy és erős hadsereget küldeni a magyarok ellen, hogy a szabadságra való törekvést vérbe, iszonyatba fojtsa el. Meg is jelent Magyarország területén az orosz hadsereg, eltiporta a magyarokat, akik szintén a fehér faj nemes részét képviseli. Legyőztek, eltiportak bennünket, szabadságunkat és törekvéseinket. Századokra vetettek vissza bennünket és visszavetették fejlődésünket is. Amikor a világosi nagy napon, a magyar história leggyászosabb napján a fegyvereket átadtuk az orosz hatalomnak, tette azt a magyar hadvezetőség azzal a kikötéssel, hogy a magyar nemzeti hadsereg tábor-

csak azt vette észre, hogy egy kis darabja hazugság, utóbb szétfoszlott, semmivé lett az egész, mint a szappanbuborék. Nem mások leplezték le tanításának tévességét, ő maga kutatta, egy apró nyom se került ki pillantását és mint a féltékeny szerelmes férj, maga tette semmivé fáradhatatlan buzgósággal husz esztendei ábrándját, boldogságát.

Az üres, léha asszonyban, akiben csalódtunk, tovább is őrizzük régi szerelmünk emlékét. De oldódjon széjjel a fonál, amely szépen hagzó szavakat egy tudós magasztos filozófiájává egyesített, lélek nélküli, üres szavak maradnak. A szellem nem száll el belőle, mert sohasem volt benne, husz esztendő munkája csak egy agyrem volt, amelynek nem maradt csak egyetlen emléke — a csalódás.

* * *

Alberto Antónió pedig néz, néz a jelenbe, néz hátra, a múltba. Elvonul előtte a história minden alakja és gyér hajával, megtört szívével keresi új ideálját, keresi letűnt ifjúságát.

nokainak bántódása nem lesz, nem lehet. Azonban tudjuk és tudja mindenki, hogy Haynau vértörvényszéke a kikötést nem respektálta. Egymásután hurozolták legjobbjainkat a vérpadra, vesztőhelyre és az orosz hatalom nem tartotta kötelességének szavának és ígéréteinek érvényt szerezni.

Némely történetíró ugyan azt mondja, hogy amikor az oroszok a kivégzésekről tudomást szereztek, vissza akartak térni Magyarországra. De a távolság nagy volt; vasutak nem közlekedtek. Gyalog nem jöhettek vissza. Így: itt a jellemző vonása ennek a fehér fajnak. Amikor a magyar szabadságot el kellett gázolniok, nem volt nekik nagy a távolság; a gyaloglás sem volt sok nekik. Hanem amikor ígértük beváltásáról volt szó, amikor a tisztesség, szavuk beváltásának parancsszava hangzott feljűk, akkor nem jöhettek vissza. Akkor nagy volt a távolság; a közlekedés nem volt eléggé kényelmes nekik és magára hagyták a nemzetet, amely az ő lovagiasságukra számított, az ő adott szavukban bízott, az ő ígérétekre támaszkodva adta át a fegyvereket. Ez nem volt elég fontos nekik, hogy visszaforduljanak hadseregükkel és a perfid Ausztriát megtánczoltassák.

Ilyen az a fehér faj, amely most csak arra támaszkodik, hogy Európa azért szimpatizál vele, mert a bőre fehér.

De egyébként is: mi jót várhat az európai civilizáció Oroszországtól? Még saját országában is, éppen úgy, mint meghódított tartományaiban a szabadságot, a haladást elnyomja, tüzzel-vassal, akasztófaival és börtönökkel üldözi. Nagy szellemeit kiüldözi, lehetetlenné teszi és a despotizmus egiszonyubb fegyvereivel fojtogatja. Mindig megre meg Oroszország, amikor tudomást vesz arról, hogy egy másik államban a nép kivivta szabadságát s ha tőle függne, az egész világot rabszolgaságba ejtené, sötétségbe borítaná. Ez tehát az a fehér faj, amelyet Oroszország képvisel és amely különb volna, mint a japán sárga faj.

Hogy mit várhatunk tehát Oroszországtól, azt ebből is tudja mindenki. Mit várhatunk a japán sárga fajtól az emberiség üdvösségére vonatkozóan, azt más alkalommal fogjuk kifejteni.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Papi értekezéslet. A tiszavidéki ágost. hitv. sv. egyházmegye papsága csütörtökön délelőtt 10 órakor a kereskedelmi akadémia disztermében papi értekezésletet tart, melynek tárgyai: a vallásoktatás, a lelkész és szociálizmus, az 1848. évi XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában felterjesztett „Véleményről“. Ezt megelőzőleg a Miklós utcai imaházban istentisztelet lesz, mely alkalommal a lelkészek az urasztalához járulnak.

Beiratások a polgári fiúiskolába. A debreczeni Kereskedelmi Tanintézet polgári fiú-iskolai tagozatában a beiratások július 1., 2. és 3. napjain tartatnak meg. A megmaradt helyekre szeptember 1., 2. és 3-án lehet beiratkozni. A javító vizsgálatok augusztus 31-én és szeptember 1-én, a felvételi és különbözeti vizsgálatok pedig szeptember 2-án tartatnak meg. A felvételi vizsgálatért 10 kor., a különbözeti vizsgálaton pedig tárgyaként 4 korona vizsgadíj fizetendő. A beiratásnál bemutatandó az utolsó iskolai bizonyítvány, a születési és újraoltási bizonyítvány s ugyanekkor fizetendő az 5 korona beiratási és 30 korona első félévi tandíj. Tandíjmentességért ható-

ságilag igazolt szegénységük alapján — csak kitűnő vagy jeles bizonyítvánnyal bíró tanulók folyamodhatnak; más intézetből jövők azonban az első félévben tandíjmentességet nem nyernek.

Hivatal átvétel. A széniori hivatal Harsányi Pál holnap délelőtt 9 órakor adja át utódjának, Kövér Árpádnak. A hivatal átvételén jelen lesznek: Erdős Lajos dr. teológiai igazgató, Ozory István dr. jogakadémiai igazgató és Soós Lajos háznagy.

Ifjusági egyletek bevételei. Az akadémia kebelében levő ifjusági egyletek, mint azt a széniori hivatal jelenti, az 1903.—1904. iskolai évben tagsági díj forgalma 6021 korona és 47 fillér.

Árvaügyi gyűlés. A 28. ról 30-ra halasztott ref. árvaügyi bizottság ülését pénteken, július 1-én délután 5 órakor tartják meg.

Pót érettségi. A tiszántuli ev. ref. egyházkerület gimnáziumainak érettségi pótló és javító vizsgálatai augusztus végén és szeptember elején lesznek Mezőtúron. A vizsgálatok sorrendje ez: teljes vizsgálatra jelentkezés aug. 31-én; írásbeli vizsgálatok szept. 1., 2., 3., 5. és 6. napjain, javítóvizsgálatokra jelentkezés szept. 8.; szóbeli érettségi vizsgálat szept. 9. és 10. napjain.

Bolyongó diák-gyerekek.

Szökés a szekunda miatt.

— Saját tudósítónktól. —

— június 29.

Ilyenkor az iskolai év végén veszedelmes kalandokba sodorja az apró diáknépséget a rossz bizonyítvány. Nap-nap után érkezik a hír az ország minden részéből, hogy itt megszökött, ott öngyilkossá lett egy-egy elkeseredett diák. Ennek oka rendszeresen ott keresendő, hogy a szekundás diák nem mer a szülei szeme elé kerülni a szegény, a félelem meggondolatlan vakmerőségekre ragadja az elkeseredett fiukat.

Egy ilyen vakmerő diákhistoria nyert hétfőn délután a kolozsvári rendőrségen befejezést.

Egy Nagyenyedről világgá indult s két nap óta hajléktalanul kószáló diákot vett partfogásába a rendőrség.

Délután hat óra körül feltűnt az egyik rendőrszemnek, hogy egy jól öltözködött, tanuló kinézésű fiú, tétován bámészkodik a Mátyás-téren. A rendőr megszólította a fiút, mire az zavaros, kitérő feleleteket adott.

És gyanút keltett a rendőrben, mire igazolásra szólította. A fiú látva, hogy nincs kibúvó, bevallotta, hogy két nap óta kószál Kolozsváron, a hol teljesen idegen. Elmondta aztán, hogy Bartók Dánielnek hívják s a nagyenyedi gimnázium V-ik osztályának tanulója, de több tárgyból megbukott. Mivel pedig apja többször megírta, hogy ha megbukik a szeme elébe ne kerüljön, hát a vizsga után megszökött Nagyenyedről, azzal a szándékkal, hogy valamelyik rokonához utazik. Azonban pénze nem volt s csak Kolozsvárig juthatott.

Itt aztán senkit sem ismert s összevissza kószált az utcákon, mert senkihez sem mert fordulni, tudva, hogy okát kell adni kóborlásának. Édes apja csermői (Áradmeze) birtokos, akit a kolozsvári rendőrség táviratilag értesített, hogy intézkedjék fia hazautazhatása iránt.

A rendőrségnél egyidőre, míg apjától a válasz megérkezik, Tussai alkapitány vette gondjaiba a kalandos, fiatal diákot.

Terefere.

Bolondgombák.

— június 29.

„A rendőrség meg fog büntetni egy pár gyereket. Nem loptak, bűnjelek azonban mégis vannak. Ott fekszenek a rendőrtiszt asztalán egymás mellett szépen: egy *csomó bolondgomba*. Pedig csak *szedték*, de meg nem ették“.

Igy olvasható ez a ma reggeli „Szabadság“ napi hírei közt „Sok hű-bó — semmiért“ shakespeare-i czim alatt.

Mi azt hisszük, hogy azok a vásott gyerekek, akik *bolondgombákat szednek*, de nem maguk eszik meg, hanem a publikummal etetik meg, ott tanyáznak magának a „Szabadság“-nak a nyomdájában.

Egy barátunk, aki az ilyen vegetáció iránt érdeklődik, csak a lefolyt hónapban, számos válogatott példányt szedett össze a „Szabadság“ bolondgomba tenyésztéséből. Ami pedig az uralkodott nagy szárazság mellett ritka csoda. Néhányat itt bemutatunk:

A hatóság a zárlatot feloldotta, miután „*megszűnt a névsor*“ (Értsd: sertésvész!)

A Domohidya ősi kastélyában „*Tisza*“ bácsi magyaros vendégszeretete uralkodik. (Értsd: *Pista* bácsi, Domahidy Elemér főispán atyja.)

A 39-esek méltóan megünnepezték a „*csutorai csata*“ évfordulóját. (Értsd: *custozzai csata*.) Sokan azon törték a fejüket, hogy a csutorai ütközetben *kulacsokat* vagy *tajtékpipákat* használtak-e fegyverül.

Ezek után el vagyunk készülve arra, hogy a kiadós eszések következtében szaporább gombanövés mellett a következő tenyészményeket szedik a „Szabadság“ gyerekei és etetik meg olvasóikkal:

A vármegyházban Domahidy Elemér főispán estélyt adott a csendőrség híveinek tiszteletére. A termet a plafonról *lógó suszter* világította meg. (Értsd: *luszter*.)

Ha polgári rendről van szó, a *magyar káposzta* teljesíti kötelességét. (Értsd: magyar k. posta.)

Az ülésen *doktor Kemény László* előterjesztette javaslatát. (Értsd: dr. Kenézy Gyula.)

Hogy a rendőrség helyére következetesen csendőrséget tesznek, az hiba ugyan, de nem sajtóhiba.

Mákvirág.

Figyelmeztetés.

A törvényhatósági bizottság minden egyes tagját felkérjük, hogy minden más ügyeiket elhalasztva, a csütörtökön esetleg megtartandó közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Mert, habár a jogügyi bizottságban a csendőrség behozatalára vonatkozó javaslat elejtetett, megtörténhetik, hogy tanácsi javaslattal mégis közgyűlés elé kerül.

NAPI HIREK.

Nem lesz aratási sztrájk.

— június 29.

A balmazújvárosi és nádudvari szomorú aratási kilátások mellett a mezei gazdákat még az a gond is bántotta, hogy az arató munkások esetleg megtagadják a munkát és újabb követelések elérésére sztrájkba lépnek.

Borus felhőket terített ez a gazdák homlokára, mert a mezei munkások sztrájkjának sokkal, de sokkal végzetesebb következménye van, mint az ipari munkások sztrájkjának. Az iparágakban egyelőre beszüntetett munkát lehet később pótolni, de a lábán álló termést a meghatározott időben le kell aratni és be kell hordani, mert különben tönkre megy.

A hajdúvármegyei gazdák homlokáról ez a vészfelhő lassankint eloszlik. Minden jel arra a szerencsés körülményre enged következtetni, hogy a munkások nyugodtan fogják elvállalt kötelességüket teljesíteni.

Maguk az egyes szociálista-vezérek megnyugtatóan hatottak a mezei munkásokra. — Ráműtettek arra, hogy a rossz termés anélkül is mennyi gondot és bajt okoz a gazdáknak és hogy ilyen viszonyok mellett kell, hogy a magyar ember becsületese szíve megszólaljon a munkásban. Lássák be a munkások, hogy az idej rossz esztendő nem alkalmas újabb követelésekre. Várható tehát, hogy az aratás az egész megyében minden zavargás nélkül, rendben fog lefolyni.

— A gazdasági bizottság ülése.

A gazdasági bizottság vasárnap délelőtt 10 órakor Király Gyula tanácsnok elnöklésével ülést tart.

— **Állandó választmányi ülés** volt tegnap délelőtt a megyeházán, amelyen a július 2-án tartandó megyei közgyűlés tárgysorozatát készítették elő. Így a többi kevésbé jelentőségű ügyek mellett javasolja az állandó választmány, hogy a jegyzők megánmunkálatairól és egyéb díjazásairól szóló Rásó Gyula alispán által szerkesztett szabályrendeleti javaslatot ajánlja elfogadásra.

— **A hortobágyi jószágok hazahajtása.** A városi tanács még a múlt héten megkereste a minisztert, engedje meg a Hortobágyról a jószágok hazahajtását, mert a vész és a szárazság miatt a jószágok a pusztulásnak vannak kitéve. A miniszter ígéretet is tett a nála járt megbizottaknak, de még ez ideig nem jött meg az erre vonatkozó engedély. A tanács ma táviratban fordult a miniszterhez, kérve az engedély mielőbbi megküldését.

— **A csendőrség kérdése a tanács előtt.** A városi tanács tegnap délután Domahidy Elemér főispán elnöke alatt foglalkozott a jog- és pénzügyi bizottság határozatával, amely a tanácsot utasítja, hogy a csendőrség behozatalára vonatkozó közgyűlési bizottsági indítványt vegye le a

napirendről. A tanács 5 szavazattal 3 ellenében elhatározta, hogy ennek daozára a holnapi közgyűlés elé terjeszti a javaslatot, miután Domahidy főispán kifejtette, hogy a halogatásnak nincs helye, vagyis az ülésen Király Gyula tanácsnok a rendőrség fenntartása és fejlesztése mellett foglalt állást, Csóka Sámuel tanácsnok pedig szükségesnek tartja, hogy előbb állapítsák meg az állammal kötendő szerződés pontjait minden részleteiben. A javaslatnak a holnapi közgyűlésre való kitűzése ellen szavazott Kovács József polgármester, Király Gyula és Csóka Sámuel tanácsnok; mellette: Vecsey Imre főjegyző, Magoss György dr. főügyész, Körner Adolf, Oláh Károly és Szabó Kálmán tanácsnokok. **Végh Gyula főkapitány nem vett részt a tanácsülésen, mert értesülésünk szerint, arra meghívót nem is kapott, tehát nem tudta, hogy tanácsülés lesz, ebben a fontos kérdésben. Itt említjük meg, hogy a körülbelül Debreczennel egyenlő lakosságú Szabadka sz. kir. város törvényhatósági bizottsága a csendőrség behozatalára vonatkozó javaslatot e vetette.**

— **Eljegyzés.** A debreczeni társaságban érdekes rúzsánczot fűznek. Eckensberger Pélagie urhölgyet, Eckensberger György, honvédhuszárezredes és neje bonyhádi Perczel Ágatha bájos leányát eljegyezte rábéli és szoboszlói Thót László dr., városunk egyik nagyképzettségű ifja, akinek jövőjéhez a tudomány terén nagy reményeket fűznek. A jegyeseket minden oldalról elhalmozzák meleg, őszinte szerencsekívánatokkal.

— **A huszárezredek hívó kürtjelei.** Katonai munkatársunktól a következő érdekes dolgot kaptuk: Az 1866-iki szerencsétlen hadjárat óta minden huszár- és gyalogezred kapott egy ezredhívó kürtjelet, mely hivatva van a csatáknak fűlsiketítő zajában s harc hevében elszakadt századokat és egyes eltávozt katonákat az ezredállomás helyére hívni. Legtöbb huszárezrednél ősrégi, fűlbemésző népdalok dallamának első szakát választották egyes magyarérmű ezredek hivatásul, amit az újonc huszárok bevonulások után a többi öreg huszárokkal körusban énekelve csakhamar megtanultak. Legérdekesebb kürtjelszöveg a debreczeni 2. számú huszárezredé, mely a hatvanas évek ismert népdalát eleveníti fel: „A debreczeni leányok helyre tyu, tyu, tyu. — a 14. Vladimir orosz nagyherceg nevét viselő nyiregyházi huszárezredé a következő gyermekes dal: „Boczi, boczi tarka, se füle, se farka“, a 14. kecskeméti jászknus huszároknál a Lohengrin operának egyik szép dallamát fűjják; a 11. számú szombathelyi Windischgrätz huszároknak a történelmi nevezetességű „Rákóczi“ induló bekezdése; a 10. számú Frigyes porosz király tolnai huszárezred kürtjele: „Híres város az Alföldön Kecskemét“; a 16. számú Csam-Gallas tábornok biharezredé: „Debreczenbe kéne menni, pulykakakast kéne venni“; az 5. számú pozsonyi Radeckzy huszárezred a „Radeckzy induló“ kezdetét használja; a 4. számú Edelsheim-Gyulai szabadkai huszárezredé: „Huszárok! Huszárok! menjünk előre; az 1. számú honvédhuszárezredé Budapesten: „Réz tepsiben sült a málé“ és végül a 12. számú aradi huszárezredé: „E mentem én a vásárra Schneider Fánival.

— **Esküvő.** Diszes esküvő volt ma délelben egy óraker Deák Ferencz-utcai izraelita templomban. A debreczeni társaság kedves és művelt leány tagjának: **Várady Pionkának**, kinek a fővárosi lapokban megjelent szellemes tárczacikkeit élvezettel olvassa a közönség, esküdött örök hűséget **Benedek Andor** budapesti nagykereskedő A templom hajója előkelő és diszes közönséggel telt meg ez alkalomból. Az esküvői szertartást Krausz Vilmos főrabbi végezte. — Az ifjú pár az esteli vonattal Tátrafüredre utazik.

— **Megszűnt utlevélkényszer.** Mától fogva az utlevélkényszer az Ausztria és Magyarország felől Szerbiába menő utasokra nézve a szerb határon megszűnik. A magyar határon azonban az utlevélkényszer egyelőre továbbra is fennáll, úgy, hogy a szerb kormány intézkedése a magyar utasokra nem jelent megkönnyebbitést.

— **Debreczeni tanács Székelyudvarhelyen.** Az Országos Tanáregyesület július 3-án és 4-én Székelyudvarhelyen tartja az idei országos ülését. A kongresszuson Debreczen tanárai közül közel huszan vesznek részt, akik szombaton együtt utaznak el a Székelyföldre.

— **Öngyilkos kereskedő.** Freund Zsigmond temesvári kereskedő hétfőn éjjel felakasztotta magát és meghalt. — Az este még kártyázott és szándékát senki sem vett észre a viselkedésén. — Az öngyilkosságot nyilván zavarodott elmével követte el, mert ha voltak is anyagi gondjai, budapesti és bécsi hitelezői nem szorongatták és jómódú rokonai is segítették.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásuk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozásokat jelentették be: Konyári Ferencz róm. kath. 32 éves, Kovács Elzter ev. ref. 23 éves, Rákita Károly róm. kath. 32 éves, Safcsik Ilona róm. kath. 2 hónapos, özv. Pataki Sándorné Nagy Zsuzsanna ev. ref. 84 éves.

— **Meglőtt cseléd.** Ma reggel a Pallagon egy kertészlegény meglőtte Nagy Juliánna cselédleányt. A kertész töltött fegyverét tisztította s e közben véletlenül elszűt. A golyó Nagy Juliánna jobb alsó karját teljesen széttroncsolta. Súlyos sérülésével debreczeni kórházba szállították. A kertészlegény ellen folyik a vizsgálat.

— **Közpiszkosság.** Van itt e városban, a városnak ugyyszólván központján egy öt utcát összekötő rövid, de annál forgalmasabb utca „Könyök“-utca, — ez utcának 5-ik számú telke végében húzódik el egy háromszögű kis tér, mi — nem a város tulajdona — bekerítetlenül áll s talán melegágyul van rendelve a különböző betegségeket terjesztő bacillusok csiráinak, — mert e kis téren emberi és állati hulladékok, rongyok öszhalmaza folytán a meleg idők alatt olyan illat fejlődést lehet tapasztalni, ami a debreczeni nagy homokhoz szokott ember tüdejét ugyancsak megviseli. Felhívjuk az illetékes körök figyelmét ezen tűrhetetlen körülményre.

— **Julis néni.** Az egész városban csak úgy ismerik, hogy Julis néni. Eddig az volt az ismertető jele a görnyedthátú öregasszonynak, hogy folyton önmagában diskurált az utcákon. De utóbb nem elégedett meg ezzel, hanem az a rögeszméje támadt, hogy őt üldözik. Egy idő óta mindennap ott van Végh Gyula főkapitány előszobájában és fél napokig is szívesen elvár, csak hogy bejuthasson a hivatalba. A főkapitánynak aztán keserves hangon panaszolja el, hogy őt „halálra üldözik az utcán“. Holott a dolog másképpen van. Tudniillik Julis néni üldöz mindenkit uton-utfélen. Ha például valaki nagyon közel talál menni az utcán kódorgó öregasszonyhoz, akkor rögtön reátámad és hangosan sivit:

— Utánam jöttél ugy-e, agyon akarsz ütni.

Patáliát csinál, amelynek a rendőr vet véget. De legérdekesebb az, amikor az inasgyerekekkel keveredik harcba. Ha valami bagósszájú kis suhancz az öreg közelében nagyot köp az utcán, Julis néni rögtön siránkozva fordul a járókelőkhöz:

— Tetszik-e látni, hogy nem maradhat tölem. Mindenütt üldöz.

Rögtön szalad a főkapitányhoz és elpanaszolja a baját. A főkapitány pedig megnyugtítja és elküldi.

— **Véres gyilkosság Gerendáson.** Vasárnap este véres gyilkosság történt

Gerendáson. Bosszúból megölték Darabos János bérését Csajnyik Jánost. A meggyilkoltat felakasztva találták az istállóban s öngyilkosságra gondoltak először, de a helyszínén megtartott vizsgálat minden kétséget kizárólag megállapította, hogy nem öngyilkosság, hanem vadállati kegyetlenségű gyilkosság történt. Az akasztott ember fején hatalmas vágások sebei tátongtak. A vizsgálat azt állapította meg, hogy a gyilkosság a konyhában történt, innen cipelte be a gyilkos áldozatát és akasztotta fel az istállóban. A bűnjelek alapján kutatni kezdtek, de sokáig eredmény nélkül. Letartóztatták először is Darabos Jánost, a gazda fiát, a fölmerült gyanúkok alapján, de ez beigazolta ártatlanságát alibijével. A szerencsétlen áldozaton 23 baltacsapást találtak. A nyomozás napokig tartó eredménytelensége után pénteken a tanúkihallgatások során ellenmondásokba keveredett Vaszil Péter végre bevallotta, hogy ő ölte meg György János nevű suhanczpajtásával Csajnyiket, akire igen haragudott, mert a múlt hetekben felpofozta. A gyilkosságot úgy hajtották végre, hogy a boglya tövében alvó Csajnyiket fejével fejbe vágták — s midőn ez a konyhába támolygott, utána mentek és a baltával össze-vissza verték, míg a lélek ki nem szállt belőle, aztán az istállóba cipelték és itt felakasztották. A tettesek fiatal oláh legények, bérések Dragan Péter tanúján. A kegyetlen gyilkosokat letartóztatták és a gyulai fogházba szállították.

— **Könyvtár a katonáknak.** Rendkívül érdekes és következményeiben igen fontos tervvel foglalkozik a honvédelmi miniszterium. Arról van szó, hogy a legénység részére olvasmány-tárt állítanak össze, amelyből a katona vonzó példák alakjában tanulhassa meg kötelességeit s kedvet merithessen a szolgálathoz. Ilyen rendszeresen szerkesztett olvasmány-tár ezideig a külföldön sem volt még s a honvédelmi miniszter érdeme, hogy belátva ez olvasmányok képző, művelő hatását, valamint éppen honvédségünknek, annak fontosságát nemzeti szempontból, e fűzetek kiadására elhatározó lépést tett. Tudósítónk utján a fővároshoz intézett átiratából értesülünk, a miniszter felhívta Mendlik Alajos fővárosi tanárt, a kitűnő pedagogust és ideális lelkű író, akinek könyveit a honvédségi katona-iskolák már évek óta használják, hogy elfogadott terve alapján a kéziratokat nyújtsa be. Kilitásnak van rá, hogy egy-két fűzet már az őszre megjelenik.

— **Egy esendőr rémtette.** Megírjuk azt a borzasztó vérengzést, melyet az olaszországi Bordighera városkában egy őrjörgő karabineri véghez vitt. A rémes vérfürdőről most a következőket jelentik: A gyilkosság estélyén a esendőrök szokás szerint czirkáló őrjára utáltak. A kaszárnyában őrségül csak két karabineri maradt, Maida Pio és Bonassi Emilio. A két esendőr már évek óta halálos ellensége volt egymásnak. Különösen Maida, aki részegeskedő, korhely volt, fenekedett folyvást az utóbbira. Mikor pedig Maida feljelentette őt egy izben, — véres bosszút esküdött ellene s csak az alkalmat leste-várta, amelyet ekkor elérkezettnek hitt. Mihelyt elhangzottak a kaszárnya folyosóján a környékre induló bajtársak kongó léptei, egyszerre előrántotta szolgálati fegyverét és társát lelőtte. A vér látára, akárcsak egy vadállat, esztét veszítette. A kaszárnya kapuját bezárta és eltorlaszolta, az összes lövészet szobájába hordta és az ablakon át kimélet nélkül lövöldözni kezdett a járókelőkre. Első áldozata egy fiatal leány. Castaldani Emma, egy vasúti felügyelő leánya volt. A leány segélykiáltására egy Walden nevű francia roham segitségére, de az eszeveszett esendőr őt is leterítette. A városka lakosait páni félelem fogta el.

A csendőrkaszárnya körül lakók rémülten menekültek házaikba és a súlyosan megsebesült áldozatoknak senki sem mert segítségükre menni. A polgármester Ventimigliába táviratozott segítségért, ahonnan érkezett is egy szakasz gyalogság, amely azonban tehetetlen volt a dühöngő csendőrrel szemben. Egy Bolchini nevű gyógyszerész vállalkozott arra, hogy míg a katonák az ablakra tüzelnek, megközelíti az utcán fekvő két haldoklót. A csendőrgolyója azonban lábán őt is megsebezte és csak nehezen tudott megmenekülni. — Tantocci bersaglieri ezredes rendelkezésére aztán petróleummal itatott rőzseköteget dobta az ablak elé és lövésekkel meggyújtotta. A felszálló füst az őrjéngőt gátolta a czélzásban. Ezt az alkalmat ragadta meg Tantocci ezredes és néhány katona. Szerencsésen felkuszta a háztetőre, onnan le az udvarra s hátulról betörték a szobába. Maida átkozódva, szuronyal akarta őket megtámadni, mire a katonák két lövéssel leterítették.

— **Igen olcsó ajándéktárgyak,** háztartási cikkek és gyermekjátékok olcsó, szabott árak mellett **Mentze Henrik** újdonságok áruházában Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterem Piacz-utca 44., dr. Ujfalu-sy-haz. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.**

— **Új töltésű villanylámpák** érkeztek **Letzter Henrik** újdonságok áruházába Piacz és Szent-Anna-u. sarkán.

— **Tréfás fényképező Mentzenél** 10 krajczár 1 drb.

Péter és Pál.

— június 29.

Péter és Pál napja emberemlékezet óta az aratás áldásos munkájának kezdetét jelenti. Magyarország aranykalászos földjein is megpendül a kasza, zizegve hull az emberek lábai alá Isten áldása, a mindennapi kenyér. Még nem is oly régen vidám daltól visszhangzott ilyenkor Magyarország.

Mondják, hogy ez a dal sok helyen elhallgatott, vagy ha meg is zendül a munkás ajakán, szomorú nóta az, bánatos érzések tolmácsolója! Ez idén sincs arra kilátás, hogy vidám emberek dalától visszhangozzék a hármaz bércz és négyes folyó hazája.

De valóban csoda-e az, hogy szomorúan sorakoznak a barázdák a szülő anyaföld szivén, tétova kézzel osztja a vetőember az aranyat érő magot és szótalan ajakkal szedi le, takarítja be az életet a gazda. Van-e még falu, amelyből a mostoha idők nem szélesztették el, nem üzték túl a tengeren levő idegen világokba a munkaerő javát, a családok fentartóját, az apai ház és az ősi termőföld megtartóit? Bizony szomorú aratás ez és nem csoda, hogy a magyar ember veritékével összevegyül a bubánat könnye hullása!

Mert nemcsak a viszonyok, hanem a természet mostohasága is közrejátszanak ma az iránt, hogy több legyen közöttünk a csüggeteg hánat, mint a biztató jó reménység. A termés silány és e mellett nagy az adó. Keserves lesz ennek az esztendőnek a

végigküzde, végig szenvedése! E kettőhöz járulnak az állam által reánk rótt, folyton szaporodó nagy terhek, amelyeket mégis szívesen róna le a hazafiú, csak azt látná, csak abban bízhatná, hogy a haza boldogulását, a nemzet felvirágzását vásárolja meg annyi nagy áldozat árán!

Vajha legalább azt mondhatná el a magyar ember, hogy az ősök vérével és annyi könnyel elegy veritékkel áztatott földet magának művelte, magának aratta le! Ha elmondhatná, hogy a még remélhető csekély haszon is a magáé és szereteteié maradhatna! Ezt sem mondhatja el a magyar, mert — a római költő szavaival élve olyan, mint a méh, amely másnak mézel, mint a juh, amelynek más nyirja le a gyapját, mint a jármos jószág, amely más számára vonja az igát! Vajjon megérjük-e azt a kort, amelyben ismét magyaré lesz a magyar föl termése és a gyarapodás biztos tudatával szemlélhetjük minden faradozásunk eredményét?

De ne csüggedjünk és bizzunk a Mindenhatóban, aki évezredes lételünk folyamán már súlyosabb megpróbáltatásokat is bocsátott nemzetünkre. Elveszni azonban végképp nem hagyott, azután pedig jobb, boldogabb sorsfordulattal jutalmazta nemzetét, mely semmikor sem vesztette el hitét és sohasem ingott meg hitében!

TAVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A költségvetési vita.

Budapest, június 29.

A képviselőházban holnap folytatják a költségvetési vitát. A szónokok közt elő van jegyezve *Dobieczi Sándor* debreczeni országgyűlési képviselő is.

Orosz-japán háború.

Budapest, június 29. Pétervárra érkezett hivatalos jelentés szerint az oroszoknak sikerült a portarturi kikötőt az ellenséges aknáktól teljesen megtisztítani.

Új lovassági felügyelő.

Budapest, június 28. A lovassági felügyelő: báró Czéh, legközelebb nyugalmal vonul. Utóda, hír szerint, *Gaudernack* altábornagy lesz.

A klastrom titka.

Debreczen, június 29.

Macedóniában néhány esztendő óta több roskadozó klastromot bontottak le. Legutóbb a monasztíri vilájetben kezdtek ki egy régi barát-klastromot, s mikor a falakat földig lerombolták és az alapozást kezdték bontani, meglepő fölfedezésre jutottak a munkások.

Az épületek s az udvar alatt elég kényelemmel berendezett szobákban ötvenhat élő embert találtak, férfit, nőt és gyermeket vegyest. Mivel látszott rajtu, hogy nem erőszakkal zárták őket oda, azt hitték eleinte, hogy rablók, vagy fölkelők, s átadták őket a rendőrhatalomnak. A rendőrség megkezdte a vallatásukat, s ezeket tudta meg tőlük:

A klastrom földalatti lakói kéregetésből s az összekoldult holmi eladásából éltek.

Hogy hogyan és mikor kerültek oda, azt nem tudják, mert a legöregebb is, aki ma hetven esztendő, ott született. Ez az öreg ember azt is mondta, hogy mind az ötvenhátan egy családhoz tartoznak. Arra a kérdésre, hogy mért nem költöztek ki a földalatti helyiségből, azt felelték, hogy ott védett helyen voltak, nem fizetnek házbért és nem törődött velük senki.

Katona egy se volt közöttük, adót sem fizettek, egyáltalában hivatalosan senki sem tudott felőlük. A lakásukat korán reggel elhagyták s csak késő este mentek haza ismét. A kolostorral semmi összeköttetésben nem volt a lakásuk, a bejáró a bástyától ötven méternyire volt s tágas alagut vezetett a bejárótól a helyiségekig. A rendőrség kutatni kezdte ezután a földalatti helyiség történetét, hogy megtudja, hogyan kerültek oda lakói.

A kolostor levéltárából, amely most a pátriárkánál van, megtudták mindent. Megtudták, hogy 1822-ben a szerzetesek két üldözött családot rejtettek el a kolostor alsó pinczéjében, üldözö oláhok elől s hogy az elrejtett emberek teljes biztonságban legyenek, az alsó pince bejáráját befalazták a kolostor udvarán.

A menekülők meg is menekültek, a barátok azonban, hogyan, hogyan nem, elfejtkeztek róluk. Ugy látszik, a két család nem érezte magát rosszul, mert maga csinált kijáró alagutat, s egészen megtelepedett a pinczéjében. Most a rendőrség kiköltöztette onnan az utódokat.

Régi bünesetek és bűnügyi költségek.

— Debreczen város közlevéltárából. —

II.

Az elmondott adatok kiegészítésül és magyarázatul néhány keményebb tartalmu ítéletet is ide igtatunk. Nagyon jellemzők a kor felfogására nézve.

1736 márczius 26-án Siteri Jánost, akit már ennek előtte feslett erkölce miatt hiába intett meg a tanács, sőt aki azután is a káromkodásban és fajtalan beszédben naponként eláradott, a magistratust minden ok nélkül fertelmesül szidalmazta, fenyegette, hogy „ha valami világ léssen, imitt-amott szedik fel a tanácsbéliék a nyuszos süveget“, főképpen pedig pártosságra vágyakodó és botránykozató szavaiért arra ítélték, hogy bűnlajstromát és egy követ nyakába függesztve, az ítélet hozatala napján nyakvasba tétesék, másnap a mester által megvesszőztessek és városunkból örökösen kicsapatassék.

Ugyanazon évi október 13-án Ujfalu Mihályt, mivelhogy ismételtén visszaesett Isten káromlásának szörnyű bűnébe, sőt a börtönben Isten lételét is tagadta, elevenen nyelve kivonatására, azután fejevére ítélték. E kegyetlen ítéletet annyiban mégis enyhítették, hogy a bűnös nyelvért holtá után metszették ki.*

A megrögzött tolvajokat rendszeresen akasztófa halállal büntették. Így jártak 1730. május 5-án Rakamazi Konyhás Pál és Timár Demeter, akik két esztendő alatt Miskolcson, Szikszón, Ujhelyen, Kereszt-

* Ez az eset különösebb figyelmet érdemel, miután illusztris történetbúvárunk: bessenyi Széll Farkas ur ilyen című beces munkájában: „A becselenítés és a bíróság előtti megkövetés a Debreczen városi régi jogban“ azt írja (13—14. l.), hogy a nyelv kimetszéssel, a nyelvre való fogóvételével a XVII. századon túl Debreczenben többé nem találkozunk.

urban, Tokajban, Debreczenben és egyébütt több rendbeli lopást követtek el, főképpen vásárok alkalmával. Bűntársuk, Konyhásné Nagy Kata, az enyhítő körülményekre, különösen áldott állapotjára való tekintetből megszabadult ugyan az akasztófától, de hogy szeméiye annál ismeretesebb legyen, másfél napot nyakvasban kellett töltenie, azután felszáru vesszővel megcsapatták és a városból kiűzték.

A gyermekgyilkos anyák, hűtlen aszszonyok fejként vesztésével bűnhődtek. — 1729-ben Szalai Erzsébet bukott hajadont, 1736-ban Nagy Erzsókot ítélték fővételre, akik tisztátalan ágyból született gyermekeket elrekkentették. Utóbbinak büntetését azzal is súlyosították, hogy a kivégzés előtt a jobb kezét levágta József hóhér mester. 1739-ben február 7-én Bárdos Andrásnénak, aki hitese urát gonoszul elhagyta s két esztendeig egy tábori béresrel folytatott bűnös viszonyt, elűtötték a fejét.

A XVII. században még ennél is kegyetlenebb volt a gyermekvesztő anyák büntetése. Elevenen temették el őket.

Borzasztóan lakoltak 1736 április 28-án Iklódi Szücs István feleséges ember és a házában lakó ifjú Kisujzállási Bordás Péter. A szerencsétlenekre többször elkövetett sodomitaság bűnét bizonyították rá, amit magok is bevallottak a bíraskodó tanács előtt. Ezért mindkettőjüket fővételre ítélték. A főtettes Iklódinak holttestét pedig meg is égették.

Ugyanezen évben, jul. 14. Telegdi Nagy István feje is hóhéri pallostól hullott a orba, miután karddal ölte meg egyik embertársát.

Legborzasztóbban lakott Zsuzsa Istvánné, előbb Kuczikné Szabó Erzsébet meg a fia Kuczik Szabó Márton, 1737. decz. 20-án. Kuczikné ötven frt ígéréssel felbujtogatta a fiát, hogy Baranyi István kapitány háza szomszédságában, aki ellen bosszúval volt eltelve, tüzet gerjeszzen. A boldogtalan fiu, mialatt az esti órákban a város katonái az ő 3 iteze borát iszogatták a városházán, kiosont közüök és megkísérelte, hogy lángba borítsa Piacz, Kádas utcát. Ugyanezen időben az anyja Csapó-utcán próbált tüzet csinálni. Szerencsére rajta kapták őket. — Mintegy a saját kezökkel húzták magokra a következő rettenetes ítéletet: „Hogy ezen város, a feljebb elmúlt esztendőben (1719 és 1727) rajta történt két vagy 3 rendbeli égésnek siralmas példájára ne jusson és a gonosztevők, akik ilyen gondolatokat csak forralnak is szivekben anynyival inkább megrettenjenek, ezen Kuczik Márton pedig és Zsuzsáné méltó és érdemlett büntetéseket elvegyék, elsőben is Kuczik Márton Szabó András háza előtt, akinek a padlásán gyujtani akart, ha rajta nem kapattatott volna, egy magasban felállítandó helyen, annak utánna pedig Zsuzsáné is Csapó-utcán maguk házában az ól körül, melyet fiával gyujtani akart, hasonló magas helyen tüzes vassal megcsütögtessenek, végtére mindketten az akasztófához kivitetvén fejként elűtessék és hamuvá égettessenek“.

Az ítéletet rajtuk végre is hajtották.

Az akasztófa a város árkan kívül állott; hihetőleg az Átkosföld nevezetű homokbuczkán területen, ahol most szép szőlőtelepek virulnak és új városrészek alakulnak.

Ugyanezen területen állította fel a tanács 1754-ben az új törvény épületet, magas talapzatra rakott négy tégláoszlopból álló akasztó eszközt, a mai Telegdi szálloda mellett lévő várud utca déli irányában menve épen ezer ölnyi távolságban, a régi váradi és pályi országutak között.** Alapköveit május 17-én Szeremley József szenator, Lévy István építő inspektor, a városbeli cseh mesterek, Csermák Venczel és Genovai kőművesmesterek 18 legénye és nagyszámu közönség jelenlétében ünnepélyesen rakták le. Szeremley József szenator ékes alkalmi beszédet is tartott, amelyben az új épületnek közönséges jóra czélzó voltát fejtegette. De bár sehol ne lenne szükség ilyenre — ugymond — mert ugy lenne boldog város, boldog ország és boldog világ! Az elszámolás szerint az építkezésre felment 169 kőműves napszám 39 krajczárjával, 23½ éves napszám 52 krajczárjával és 185 közönséges napszám 7½ krajczárjával. Vagyis az összes munkadíj 170 rhenes frtra rugott. A vállalkozók konvenczióját, valamint a beépített anyagok árát nem ismerjük. De a felhasznált napszámok mennyiségéből is kitűnik, hogy a város új törvény-épülete tekintélyes és szilárd alkotás volt. Mégis a nép nyelvén élő hagyomány szerint egyik oszlopa már a múlt század elején kidőlt. Egy ártatlanul felakasztott embernek az átka fogta meg. Hiába rakatta azután újra fel a tanács, ugyanazon oszlop megint összeomlott. Háromszor is összeomlott az átok sulya alatt. Ekkor a téglából épült akasztófának összes anyagját kőtavotyére bocsátották. Valami Pap Lajos nevű czivis vette meg, aki a Salétrom soron házat építtetett belőle.

Babonás félnék lakók ott is sokáig látták még az akasztott embernek kísértetként haza járó lelkét.

Z. L.

Városi közgyűlés.

— június 29.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága holnap, június hó 30. napján, csütörtökön délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

Zalavármegye közönségének a lőszerek és eszközök forgalmának szabályozása tárgyában m. kir. belügyminiszter urhoz intézett feliratának támogatása végett küldött megkeresése; tanácsi javaslattal.

Esztergomvármegye közönségének a csavargásnak közbiztonsági és állategészségügyi czélokából megfékezése tárgyában a képviselőházhoz intézett és idepártolás végett megküldött felirata.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának a kisajátításról szóló 1881. évi XLI. t.-cz. 22. §-a 2-ik pontja értelmében, a székesfőváros javára nyújtott kedvezménynek, a törvényhatósági joggal bíró városokra kiterjesztése tárgyában a keresk. ügyi m. kir. miniszter urhoz intézett felirata.

Kassa sz. kir. város közönségének felirata az országgyűlés képviselőházához II. Rákóczi Ferencz, Zrinyi Ilona és gróf Bercsényi Miklós hazaszállítandó hamvainak Kassán leendő elhelyezése irán.

Hajdúvármegye közönségének megkeresése Bocskay István fejedelemnek Hajdúböszörményben emelendő szobrára adományozás iránt.

Tanácsi előterjesztés Esztergom vármegye közönségének a 7—15. év közötti elhagyottak nyilvánítt gyermekek tartási költségeit megállapító 1901. XX. t.-cz. 8. §-a megváltoztatása iránti átirata tárgyában.

Tanácsi javaslat Esztergom vármegye

** 1754. június elején a tanács a régi törvényfát elrontatta és az ott lévő emberi csontokat, testeket eltemettette hóhér Huss Jánossal, aki e munkáért 7 frt 34 krt kapott. Tudni kell, hogy régen mindenkinek elre ténésére az akasztófán hagyták a hullát, martalékul a ragadozó égi madaraknak.

közönségének a bortermelőknél a borital és fogyasztási adópótlék alóli mentesége végett az országgyűlés képviselőházához intézett felirata tárgyában.

Arad sz. kir. város közönsége a népoktatási tanintézeteket látogató gyermekek szellemi túlterheléseinek s az ebből származó hátrányoknak orvoslása érdekében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz intézett feliratát pártolás végett megküldi.

Arad sz. kir. város közönsége a vidéki színészeknek a fővárosi színházakhoz szerződészegés útján szerződésének megállapítása tárgyában a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett feliratát pártolás kérése mellett megküldi.

Tanácsi előterjesztés az Andaházy-Szilágyi-intézet bizottságában a város törvényhatósági bizottságának képviseltetése tárgyában.

Ugyanez a világitási bizottság újra alakítása tárgyában.

Közigazgatási bizottság átirata a m. kir. csendőrségnek a város belterületén alkalmazása tárgyában; tanácsi javaslattal (mellékletekkel).

Egy kinevezés folytán megüresedett számvevőségi számtiszti állásnak választás útján betöltése.

Az adótárgyak és adókötelezettek 1905. évre vonatkozó összeirási költségeinek fedezésére 600 korona rendkívüli költség engedélyezése.

Tanácsi javaslat a szőlőskertekben alkalmazott csöszöknök hosszú idővel ellátása iránti kérelem tárgyában.

Nagy Lajos debreczeni lakos felebbzése a közut-rendezés iránti kérelme tárgyában hozott 1661—1904. sz. tanácsi határozat ellen.

Tanácsi javaslat Szatmár vármegye gazdasági egyesületének a kisbirtokosok terhei könnyítése végett a földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz intézett felirata tárgyában.

Ugyanez, a magyarországi bortermelő és borkereskedő országos szövetségnek és a verseczi közigazgatási egyesület borászati szakosztályának az olasz borvám tárgyában a kormányhoz intézett feliratára.

Kéki Sándor ajánlata a Dobozi-féle ház utáni ondódi földnek megvétele tárgyában.

Bőr József felebbzése fizetési halasztás iránti kérelme tárgyában hozott 6275—1904. sz. tanácsi határozat ellen.

Szabadságolás iránti kérények. Orvostudori oklevél kihirdetése.

Szerelem a börtönben.

A sikkasztó segédjegyző és a rabasszony.

— jun. 29.

A börtön rigeg levegője, szigorú életmódja, kemény környezete sem tudja leszerezni a szenvedelmes lelkeket.

A szegedi Csillagbörtön udvarán a napokban Ferencsevics István őr észrevette hogy az emeleti munkaterem rostélyozott ablakából egy jól ápolt, fehér kéz nyúlik ki, amely ujjai közül kicsiny levelet hullat alá. Repült a levélke a börtönnek azon kicsiny, parkos, fásított udvarára, amelynek keskeny utain raponkint a rabnők teszik meg sétatjukat.

Az őr azt is látta, hogy egy csinos nő nyúl a levél után, melynek nyilvánvaló czélja volt, hogy érzelmeiket lobbantson föl egy rabnő szomorú szívében.

Az illető rabnő egy szegedi felsővárosi iparos családból való asszony, jelenleg vizsgálati fogoly.

Az őr jelentette ezt a dolgot Mecser József börtön-igazgatónak, aki megindította a vizsgálatot. Kiderült, hogy a levelet egy fiatal rab írta, aki a polgári életben segédjegyző volt egy erdélyi községben, honnan

okirathamisítás és sikkasztás büntettségért került rabfélébe. Harmadfélvi börtöure itélték és Takács Zoltán mellé osztották be az emeleti rabműhelybe, ahol irásmuukát végez.

Két levelet írta felsővárosi rabaszonyhoz. Az első levélben megnevezi magát és azt mondja első pillantásra forró szerelemre gyuladt iránta. 1905 február 15 én szabadulok, írta a rab, — s addig mindennap ápolom szívemben azt a forró óhajást, hogy önnel egyesüljek, nagysád (!)

Egy másik levélben így ír: „Kegyed nekem nagyon megtetszett, önbe szerettem, ne engedje, hogy boldogtalan legyek. Ha bármi történik vele, azonnal értesítsen, mert kiszabadulásom után állandó viszonyban akarok önnel lenni.“ Abban a levélben, amelyet tegnap dobott ki, már kisebb merészebb tervvel foglalkozott az erdélyi jegyző. Ezt írta a vége felé: „Annyira szeretem önt, hogy képes volnék érte megszökni. Próbáljunk innét kiszabadulni és éljünk boldogul. De óvatosan, mert a szerelem sötét verem, bele ne essünk.“ Ezeket a leveleket, habár titkos írással is voltak írva, könnyen meg lehetett fejteni, mert az egyikben a titkos írás kulesát is megírta.

A börtönigazgató maga elé hívatta a szerelmes rabot és felmutatta a leveleket.

— Mit szól hozzá?

A fiu sápadt lett, majd fülíg pirult.

— Kérem... kérem, itt tévedés van...

— hebegte.

Az igazgató nem sokat faggatta az „óvatos“ ifjut, hanem fölvilágosította hogy a szerelmes rabok roppant könnyen beleesnek.

— Maga például már nemsokára a sötét vorembe lesz, mert hét napi sötét szobafogságot kap, — mondta a igazgató és levezettette a szerelmes leveleket irkáló ifjut.

REGÉNYCSARNOK.

Az elintézetlen ügy.

Írta: **Sas Ede.**

(Folytatás.)

Az asszony a folyosó egy oszlopánál állott félkarjával a folyondár indájába kapaszkodva. És a napáldozatot nézte, hogyan száll a boldog napisten túl a zordon hegyeken, a nevető, örömvirágos mezők felé.

Az ura halkán szólította:

— Ida!

A nő felrezzent.

— Ah! Maga az? Éppen le akartam menni magához a kertbe, hogy a vacsorához hívjam...

A férj a felesége vállára tette a kezét. Kereste a pillantását. A lelkével akart beszélni.

— Magának valami baja van, Ida. Napok óta a szokottnál is szomorubb.

— Dehogy! Téved, Imre. Nincs nekem semmi bajom.

— De én azt is megmondom, mi baja van. Magának végtelenül fáj, hogy a tisztok mulatságára mi nem kaptunk meghívót —

Az asszony nevetni próbált.

— Ugyan, eszem ágában sincs, hogy amiatt bosszankodjam. Hová gondol!

— Ne kacagjon, Ida! A kacza ásában is hallom a lelke keserűségét. És jobb szeretném, ha a halálharangom csendülne meg, mint hogy maga így kaczag. Ha én meghalnék, akkor maga feltámadna. Így pedig halottak vagyunk mind a ketten. Édes, szép fiatal halottam, aki miattam vagy így eltemetve!...

A sötétség teljesen leszállott. A hegyek közt gyorsan születik meg az éjszaka. A férj látta az ő éjszakájának szomorú csillagait: a felesége szemébe szivárgó könnyeket.

— Higyje el, Ida, megbántam már sokszor és bánom most is, amit cselekedtem. Pedig akkor megvoltam róla győződve, hogy helyesen cselekszem. Hiszen maga is azt mondotta, hogy jól tettem. Pedig a lelkemélyén nem adott nekem igazat. És én akkor nem láttam a maga lelke mélyébe. Nem láttam a gyökereit, amik a maga családjának, a maga társaságának felfogásából sarjadztak. — Mikor az a sérelem megessett, így gondolkodtam: Ha az ember az élet sáros kocsiútján halad, nem megeshetik a szegény gyalogossal az a csufos véletlen, hogy csufosan becsapja sárral egy gögösen vágató nagyuri fogat? S hogy mossa le magáról a szegény gyalogos a szörnyű gyalázatot? Talán bizony úgy, hogy oda veti magát a hintó elé, hadd tapossák el a büszke paripák? Ha én, a jambor hivatalnok azt a spadassint párbajra hívom, annyi mintha a lovak lábai elé vetném magamat. Mégis meg kellett volna tennem a becsületemért, ugyebár? Mégis akartam tenni és a vendéglőből egyenest egy katonatiszt barátom lakására igyekeztem, hogy ott segídemnek fölkerem. Gyönyörű tavasz volt: az utcát szegélyező hársfák fehér permetegje rém hullott, — és én nem sajnáltam volna ott hagyni a viruló életet. De akkor a virágos utcán szembe jött velem a dadájával a kis fiam. És átkulesolta a térdeimet és felnevetett hozzám nefelejes-szemei mennyországával: Apuska gyere haza az édes mama vár már az ebéddel! És én ölembé kaptam a kis gyermeket — és úgy éreztem, hogy az lesz a paizs, mely megfog védeni a rettenetes előítélet ellen. Nekem nem szabad ezt a kis gyermeket árvává tennem, nem szabad kockára tenni az életemet, élni kell azokért, akinek a sorsa az én kezembe van letéve, ezt kívánja tőlem a becsület, a férj, az apa becsülete! Nem szabad hallgatnom arra a sötét rémre, mely a munkás emberekre tör és áldozatul kívánja a vérüket. Itt, ezeknek a fekete hegyeknek a méhében is dolgoznak munkás emberek, hogy övéiknek betevő falatot keressenek. S egyszerre rájuk tör sötét odújából az ellenség, a bányarém, amely fojtó lehellel emberáldozatot követel és elragadja családjától a kenyérkeresőt. Ilyen kísértete a kötelességtudó, becsületes embereknek az a bányarém, amely idefönn, a fényes napvilágou pusztit — és nem tudják őt sirjába visszahívni. De én — én ellen-szegültem neki. Én kiragadtam a karmaiból az életemet és feláldoztam azt maguknak. És kértem magától, Ida, ha nem is véreztem el egyszerre a lovagiasság mezején, nem elvém-e apránként? Munkában eltöltött nappalaimon és éjszakáimon át? Nem szemrehányás akar ez lenni. Ida! Isten látja a lelkemet, hogy nem! Csak a saját magam magnyugtatóására mondom, hogy megtettem a kötelességemet, ahogy tőlem tellett. És most ujjong kértem magától: nem jól cselekedtem-e, úgy ahogy cselekedtem?

(Folyt. köv.)

1 liter

Borhegyi borviz

8 krajczár,

mely kitünő, üdítő egészséges ital, kapható

Máyer Jenőnél

előbb

Geréby Fülöp utódai Debreczen.

BRÁZAY FÉLE
SOSBORSZESZ

NAGY ÜVEG
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
... MELLEKELVE VAN! ...

— A ki —
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar
forduljon
BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.
Templomok, városi lakóházak, káptalányok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonirostást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikert előkészít a közműves, kőfaragó és acsmesteri vizsgára. — Építő iparosoknak olcsón készít tervrajzokat, költségvetést.

— AZ ÚJ —
DELAINÉK
Kretonok, Batisztok,
— ZEFIREK, —
Bordűrös- és áttört-
Ruhavásznak,
már raktáron vannak
Bosznay J. és Társa
divatruházában
Debreczen, Kossuth-utca 5

urban, T
több ren
vásárok
Nagy K
különse
ból meg
de hog
legyen, i
töltenie,
csapatták

A g
szonyok
1729-ben
1736-ban
akik tiszt
köket elr
azzal is
előtt a j
mester.
Andrásné
hagyta s
sel folyt
a fejét.

A Y
kegyetlen
büntetése
Bor:
28-án Ik
és a házá
Péter. A
vetett s
rá, amit
tanács el
itelték.
pedig m

Ugy
Nagy Ist
lott a
egyik em

Leg
vanné, el
meg a fi
decz. 20-
vel felbu
ván kapi
ellen bos

szén. A
órákban
rát iszog
zűők és
ritsa Pia
az anyja
nálni. Sz

Mintegy
a követk
ezen vár
(1719 és

rendbeli
son és a

latokat c
nyival in
Márton
demlett

Kuczik
akinek a
nem kap

állítandó
zásné is
ól körül

hasonló
sütögette
akasztófa
hamuvá

Az
Az
hihetőleg
buczkás

pek virt

ETERNIT-PALA AZBESZT CZEMENT-PALA

HATCHEK LAJOS SZAB.

Gyár: NYERGES-UJFALU.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK képvisellete és raktára:

LUKÁCS VILMOSNÁL Debreczen, Hatvan-utca 5. szám.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismertetést.

Apró hirdetések.

Díja 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel nyomtatott szó 4 kr. 8 fillér.

ÜGYVÉDI irodába ajánlkozik egy már e szakban gyakorlat felett rendelkező, jó írásu felső leányiskolát végzett fiatal leány. Cím a kiadóban.

LAKÁS változás. Tudatom, hogy lakásomat mely eddig Hatvan-utca 31. sz. alatt volt Széchenyi utca 27. szám alá helyeztem, Popper Dávidné okl. szülész. Debreczen, Széchenyi-utca. 27.

Gépolaj, géptengely zsír

10 krtól feljebb

= klgként kapható =

Neumann Nándor

festék-, lakk-, kence- és fagyapot kereskedésében, Hatvan-utca 5.

= telefon 205-ik szám. =

A legolcsóbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utóda

uri és női-dívat
cipőraktár cégnél

Piacz-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

H. gyártás 15.000 pár cipő.

TURUL czipőgyár részv. társaság

az ország legnagyobb czipőgyára.

Feltűnést keltő árak!

Női bőr
csugos czipő **2 40**
2 frt

Női füzös
czipő, fekete
és színes **2 80**
2 frt

Női gombos
bőrczipő fe-
kete v. színes **3**
3 frt

Női füzös
czipő
box bőr **3 75**
3 frt

Férfi csugos
czipő, bori-
tott és sima **2 50**
2 frt

Férfi bőr
füzös czipő **3**
3 frt

Férfi csugos
vagy füzös
Boxcalf **4 25**
4 frt

Színes
női bőr
félczipő **2**
2 frt

Női bőr
félczipő **2**
2 frt

Női, szürke
vitorla vá-
szon félczipő **1**
1 frt

Férfi szürke
vitorlavászon
fél czipő **1 20**
1 frt

Női félczipő
gumival **1 20**
1 frt

Fekete és szí-
nes, füzös czi-
pők gyerme-
kek részére **90**
90 krtól

Leánygom-
bos félczipő **1 70**
1 krtól

Leány füzös
bőrczipő szí-
nes v. fekete **1 80**
1 krtól

Női szalon
czipő **1 50**
1 frt

**Elegáns,
tartós,
kényelmes
és olcsó.**

Főraktár Debreczen, Piacz-utca 50. szám

92 saját raktár a bel- és külföldön

Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. 1904.